

Nieuwsbegrip Extra

Met enige regelmaat ontwikkelt Nieuwsbegrip in opdracht van bedrijven of maatschappelijke organisaties een speciale themales. Bedrijven die ons vragen om zulke lessen te ontwikkelen, doen dit vaak in het kader van 'maatschappelijk verantwoord ondernemen'. Ideële organisaties brengen via de les het maatschappelijke onderwerp waarop zij zich richten onder de aandacht. De Nieuwsbegrip Extra-lessen worden mogelijk gemaakt door financiering van de externe opdrachtgever. De inhoud van de lessen wordt echter ontwikkeld door en valt volledig onder verantwoording van de Nieuwsbegripredactie.

Extra les!

Handleiding Nieuwsbegrip over Kleding en duurzaamheid, niveau A

Vooraf

Deze les is ontwikkeld in samenwerking met het Leger des Heils. Het Leger des Heils wil aandacht vragen voor kleding en duurzaamheid. Ieder jaar gooit een Nederlander gemiddeld 10 kg kleding en textiel weg. Die kleding is nog hartstikke goed te gebruiken. Daarom zamelt het Leger des Heils al meer dan honderd jaar tweedehands kleding en textiel in. ReShare is de naam van de afdeling van het Leger des Heils die zich hiermee bezighoudt. Het betekent letterlijk: opnieuw delen. Dat is wat het Leger des Heils wil.

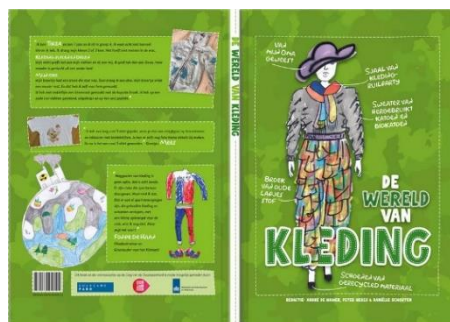
Via de les worden de leerlingen geïnformeerd over ReShare van het Leger des Heils. Jaarlijks zamelt het Leger des Heils ReShare zo'n 20 miljoen kg kleding en textiel in. Kledingstukken en stukken textiel die gedoneerd worden, worden door de medewerkers van het Leger des Heils opnieuw gebruikt. Zij geven de kleding weg aan mensen in nood of verkopen die, onder meer in de ReShare Stores. 100% van de

opbrengsten die zij halen uit textielhergebruik, wordt besteed aan de hulpverlening van het Leger des Heils. Dat zorgt niet alleen voor blije mensen, maar het draagt ook bij aan een gezonder milieu. Er wordt namelijk minder kleding geproduceerd en minder kleding vernietigd. Meer weten over ReShare van het Leger des Heils? Kijk op www.reshare.nl.

Tip: voorleesboek met 16 verhalen en 6 kant-en-klare lessen

De wereld van kleding, van André de Hamer, Peter Heres & Daniëlle Schouten. Dit onderwijsboek te leen via meer dan 200 bibliotheken. Meer over het boek en tips voor het werken ermee vind je op:

<https://duurzamepabo.nl/dewereldvankleding/>

Lesoverzicht

Onderwerp	<i>Kleding en duurzaamheid</i> Deze les sluit aan bij de Week van Tweedehands Textiel die start op 20 april, maar kan ook heel goed op een ander moment in het jaar gegeven worden.
Lesdoel	De leerlingen lezen de tekst actief aan de hand van sleutelvragen. Ook maken ze een probleem-oplossingschema bij de tekst en spelen ze een quiz met vragen die ze zelf bij de tekst bedacht hebben. Daarnaast beantwoorden ze vragen bij een schema met tips, gaan ze aan de slag met uitdrukkingen rondom kleding en maken ze een poster over de afdeling ReShare van het Leger des Heils.
Leesdoel	De leerlingen kunnen vertellen hoe het komt dat er zoveel kleren gedumpt worden, wat daartegen gedaan kan worden en welke effecten de kledingindustrie heeft op mens en milieu. Ook weten ze hoe de afdeling ReShare van het Leger des Heils bijdraagt aan een oplossing van het kledingprobleem.
Opdracht 1	Actief lezen, vragen stellen en sleutelvragen beantwoorden
Opdracht 2	Sleutelschema: een probleem-oplossingschema invullen
Opdracht 3	Een quiz over de tekst maken
Opdracht 4	Tips over kleding (extra opdracht 1)
Opdracht 5	Uitdrukkingen over kleding (extra opdracht 2)
Opdracht 6	Een poster maken (extra opdracht 3)
Referentieniveau	De tekst is geschreven op Nieuwsbegripniveau A en sluit aan bij referentieniveau <1F

Materiaal

Voor elke leerling:

- de tekst *Een berg oude kleren in de woestijn* (niveau A);
- bijbehorende opdrachten voor niveau A;
- voor abonnees van Nieuwsbegrip: de strategiekaart Vragen stellen en de woordhulp (op de website bij Basismateriaal).

Woordenschat (NB met deze woorden zijn geen online-oefeningen beschikbaar):

dumpen	= iets weggooien zodat je er zelf geen last meer van hebt, ergens achterlaten
afdanken	= niet meer willen gebruiken
schadelijk	= wat zorgt voor nadelen, wat ergens niet goed voor is
produceren	= maken, zorgen dat iets ontstaat
vergaan	= ophouden te bestaan
gemiddeld	= soms iets meer, soms iets minder
beseffen	= goed begrijpen
bijdragen	= doen of geven om iets te laten lukken

Opdrachten

Toelichting

Actief lezen en sleutelvragen

In de basislessen van Nieuwsbegrip ligt de nadruk op het onderdeel Actief lezen. Onder actief lezen verstaan we het lezen van de tekst in drietallen, waarbij leerlingen in interactie met elkaar bespreken waar de tekst over gaat. Hierbij zijn ze gericht op de inhoud. Bij het actief lezen is het de bedoeling dat de leerlingen voorspellen, onduidelijkheden ophelderen en zelf vragen stellen. Hiervan maken ze notities op het werkblad Actief lezen. De sleutelvragen stimuleren leerlingen om verbanden te doorzien, afleidingen te maken en de tekst samen te vatten. Deze activiteiten zijn erop gericht de leerlingen te ondersteunen in het vormen van een mentaal plaatje van de tekst.

Werkwijze

- Introduceer het onderwerp klassikaal. Wat weten de leerlingen van het onderwerp? Wat verwachten ze in de tekst te lezen?
- Vraag de leerlingen welk leesdoel ze hebben (of geef ze het gegeven leesdoel) en bespreek de uitleg. Wijs de leerlingen zo nodig op de strategiekaart *Vragen stellen*.
- Leerlingen die dat aankunnen gaan zelfstandig aan de slag. Zij werken (indien mogelijk) in drietallen met de tekst en het werkblad Actief lezen met de sleutelvragen en maken daarna een probleem-oplossingschema bij de tekst (opdracht 2). Bij opdracht 3 bedenken de leerlingen vragen bij de tekst voor een quiz en spelen ze deze quiz.
- Begeleid zelf een instructiegroepje. Maak daarbij gebruik van de modeltekst, de sleutelvragen en de hulpvragen. De leerlingen kunnen daarnaast de strategiekaart *Vragen stellen* en de woordhulp gebruiken. Laat de leerlingen na verlengde instructie zelf werken aan opdracht 2 en 3. Opdrachten 4, 5 en 6 zijn extra opdrachten. Bedenk van tevoren welke van deze opdrachten je kiest (mag uiteraard ook allemaal) en kijk daarbij naar wat er mogelijk is en wat jouw klas aankan.
- Nabespreking: check of leesdoel en leesdoel bereikt zijn. Laat de leerlingen eventueel zelf hun antwoorden controleren en bespreek waar ze moeite mee hadden.
- Neem de werkbladen Actief lezen in om inzicht te krijgen in het werk van de verschillende groepjes.

OPDRACHT 1

klassikaal/
drietallen

Actief lezen en sleutelvragen beantwoorden

1. Introduceer het onderwerp klassikaal. Wat weten de leerlingen over wat er met kleding gebeurt die mensen niet meer willen? En wat weten ze over het Leger des Heils? Wat verwachten ze in de tekst te lezen?
2. Geef uitleg over de werkwijze bij Actief lezen en over het stellen van vragen voor, tijdens en na het lezen van de tekst.

Modelen

Bespreek de lesdoelen. Vertel ook wat het leesdoel is.

Leesdoel: De leerlingen kunnen vertellen hoe het komt dat er zoveel kleren gedumpt worden, wat daartegen gedaan kan worden en welke effecten de kledingindustrie heeft op mens en milieu. Ook weten ze hoe de afdeling ReShare van het Leger des Heils bijdraagt aan een oplossing van het kledingprobleem.

3. Werk klassikaal of in groepjes bij het lezen van de tekst. Maak gebruik van onderstaande modeltekst, de sleutelvragen en de hulpvragen.
4. De leerlingen gaan daarna zelfstandig aan de slag. Bespreek klassikaal de antwoorden op de sleutelvragen.

Modeltekst

Modellen van de inleiding m.b.t. actief lezen en vragen stellen:

Zeg bijvoorbeeld het volgende: *De titel van de tekst is: **Een berg oude kleren in de woestijn**. Waarom zouden er oude kleren in de woestijn liggen? Hoe komen die kleren daar? Dat kom ik vast te weten als ik de tekst lees. Ik kijk ook even naar de kopjes in de tekst. Het eerste kopje is: **Fast fashion**. Ik weet niet precies wat dat is. Maar 'fashion' is volgens mij Engels voor 'mode'. En 'fast' betekent snel. Misschien is het mode die snel gemaakt wordt? Het tweede kopje is: **Mens en milieu**. In de tekst gaat het over kleren. Misschien gaat het erover dat het maken van kleding niet goed is voor mensen en voor het milieu? **Hergebruiken en minder kopen** is het derde kopje. Dat stukje tekst gaat er misschien over dat je kleren opnieuw kunt gebruiken en dat je niet zoveel kleren moet kopen. Het vierde kopje is een vraag: **Hoeveel kleding heb je nodig?** Tja, dat weet ik niet precies. Maar dat wordt vast uitgelegd in dat stukje tekst. Het laatste kopje is: **ReShare**. En daarnaast staat in het oranje blokje iets over het Leger des Heils. Ik weet dat de mensen van het Leger des Heils andere mensen helpen. Misschien hoort ReShare bij het Leger des Heils. En misschien doet ReShare iets met kleding? Op de foto's zie ik kleding die ingezameld wordt en dat die kleding verkocht wordt. Op de tweede foto staat ook 'ReShare'. Misschien zamelt ReShare kleding in en verkoopt het deze kleding?*

*Ik ga nu de inleiding lezen: **In Chili hebben ze een probleem. In de Atacamawoestijn in dat land worden tweedehands kleren gedumpt**. 'Dumpen' vind ik een moeilijk woord, maar het betekent volgens mij zoiets als weggooien en dan ergens laten liggen. Dus in een woestijn in het land Chili worden kleren achtergelaten. Wie doet dat dan? **Er liggen al grote bergen oude kleren**. 'Er' verwijst naar 'de Atacamawoestijn'. Daar liggen dus al grote bergen oude kleren. **Ook in Ghana ligt al een grote berg met afgedankte kleren**. Dus ook in het land Ghana zijn kleren achtergelaten. Het zijn 'afgedankte' kleren, kleren die mensen niet meer willen. Zouden die kleren niet goed meer zijn? **Het gaat om spijkerbroeken, T-shirts, jurken en andere kleding**. Er liggen dus allerlei soorten kleren. **Hoe komt die kleding daar?** Ja, dat zou ik ook weleens willen weten! Zou het iets te maken hebben met die 'fast fashion' die in het eerste kopje genoemd wordt? **En hoe kunnen we ervoor zorgen dat die berg niet groter wordt? Of beter: dat hij helemaal verdwijnt?** Mensen zullen dan minder kleren moeten weggooien. In het derde kopje stond ook 'hergebruiken en minder kopen'. Misschien moeten mensen hun kleding opnieuw gebruiken en minder kleren kopen. Dan wordt de berg niet groter. Want dan komen er geen nieuwe kleren meer bij. Ik ben heel benieuwd wat er precies in de tekst staat. En wat ReShare er precies mee te maken heeft.*

Wat hebben jullie mij horen doen? Ik dacht hardop na over de tekst. Ik stelde ook vragen aan mezelf. Dat hoort bij actief lezen. Als je actief leest, sta je ook stil bij onbekende woorden. En ik heb ook steeds gekeken naar verbanden in de tekst. Daarbij heb ik gelet op verwijswaarden.

Laat een van de leerlingen hardop denkend het volgende stukje lezen.

Leg uit: *als je in je groepje actief aan het lezen bent, ga je ook de sleutelvragen bij de tekst bespreken. In de tekst zie je na elk stukje een of meer nummers staan. Bij elk nummer hoort een sleutelvraag.*

Let op: De hulpvragen bij de sleutelvragen op de volgende pagina zijn bedoeld als extra aanwijzingen bij de sleutelvragen. Gebruik de hulpvragen alleen als deze relevant zijn voor de leerlingen. Als de leerlingen de sleutelvraag direct kunnen beantwoorden is een hulpvraag waarschijnlijk niet nodig.

Sleutelvragen en hulpvragen

Inleiding

Sleutelvraag 1: Welk probleem is er in Chili en Ghana?

Hulpvraag 1a: Wat ligt er in Chili en Ghana?

Hulpvraag 1b: Lees regel 1-3 nog een keer. Wat staat daar?

Hulpvraag 1c: Wat betekent het woord **dumpen** in regel 2? En wat betekent het woord **afdenken** in regel 3? (ophelderen van onduidelijkheden)

Fast fashion

Sleutelvraag 2: Wat is fast fashion en wat is het probleem van fast fashion?

Hulpvraag 2a: Wat is de Nederlandse naam voor *fast fashion*? Wat vertelt die naam je?

Hulpvraag 2b: Lees regel 10-14 nog een keer.

Hulpvraag 2c: Let op het signaalwoord *Daardoor* in regel 12. In de zin voor dat woord staat wat er met die kleding aan de hand is. In de zin die begint met *Daardoor* staat wat er dan met die kleding gebeurt. (verbanden)

Mens en milieu

Sleutelvraag 3: Wegwerpmode is heel schadelijk voor mensen en het milieu. Waarom is dat zo? Noem vier redenen.

Hulpvraag 3a: Wat is er nodig om kleding te maken? Wie maakt de kleding? Wat gebeurt er met kleding die wordt weggegooid en welke problemen geeft dat?

Hulpvraag 3b: Let op de signaalwoorden *Ook* in regel 19 en *ook* in regel 26. Die woorden geven een opsomming aan. (verbanden)

Hulpvraag 3c: In regel 24 en 25 staat het woord *ze*. Waar verwijst dit woord naar? (verbanden)

Hulpvraag 3d: Wat betekent het woord **produceren** in regel 22? (ophelderen van onduidelijkheden)

Hergebruiken en minder kopen

Sleutelvraag 4: Hoe kun je er zelf voor zorgen dat er niet te veel kleren worden weggegooid? Noem minstens drie dingen.

Hulpvraag 4a: Wat wordt in het stukje over het kopen van kleding gezegd? En wat kun je met je oude kleren doen?

Hulpvraag 4b: Als je toch kleding koopt, wat voor soort kleding kun je dan het beste kopen en waarom?

Let op!

De **eerste hulpvraag** bij een stukje is altijd:
Wat heb je in het stukje gelezen?

Hulpvraag 4c: in regel 29-30 staat de vraag: *Hoe kunnen ze dat doen?* Na deze vraag wordt uitgelegd wat mensen kunnen doen om minder kleding weg te gooien.

Hoeveel kleding heb je nodig?

Sleutelvraag 5: Waar moeten kopers van kleding over nadenken en waarom?

Hulpvraag 5a: Wat zegt Irene Maldini?

Hulpvraag 5b: Lees regel 41-45 nog eens goed. Wat wordt daar gezegd?

Hulpvraag 5c: Let op het signaalwoord *Daarom* in regel 43. Na dit woord staat wat kopers moeten doen. Voor dit woord staat waarom ze dat moeten doen. (verbanden)

Hulpvraag 5d: Wat betekent het woord **beseffen** in regel 45? (opheldereren van onduidelijkheden)

ReShare

Sleutelvraag 6: De laatste zinnen van de tekst zijn: *Dus koop je kleding in deze winkels? Dan draag je bij aan een beter milieu én je helpt er mensen mee.* Wat betekent de laatste zin?

Hulpvraag 6a: Over welke winkels gaat het? Welk soort kleding wordt er verkocht in de ReShare Stores?

Hulpvraag 6b: Wat gebeurt er met het geld dat je voor deze kleding betaalt? Lees het stukje tekst in het kader **Het Leger des Heils** nog eens goed.

Na het lezen

Sleutelvraag 7: Je hebt nu de tekst gelezen. Aan welke dingen denk jij de volgende keer als je kleding mag kopen? Leg je antwoord uit.

Antwoorden: Zie **antwoorden** achteraan deze handleiding.

OPDRACHT 2

klassikaal/
drietallen

Sleutelschema

probleem-
oplossingschema

Sleutelschema: een probleem-oplossingschema invullen

Laat de leerlingen in groepjes werken. Ze vullen het probleem-oplossingschema in. In het linkerkader noteren ze hoe het probleem ontstaat en in het rechterkader welke oplossingen er voor het probleem zijn. Ze maken daarvoor steeds een keuze uit de gegeven zinnen.

Bespreek de ingevulde schema's klassikaal na.

Antwoorden: Zie **antwoorden** achteraan deze handleiding.

OPDRACHT 3

drietallen/
klassikaal

Een quiz over de tekst maken

De leerlingen bedenken zelf (quiz)vragen over de tekst en wisselen die met elkaar uit. Op die manier kunnen ze elkaars quiz spelen. Voor de quiz zouden ze onder andere de vragen die zij opdracht 2 bedacht hebben kunnen gebruiken, mits ze daar de antwoorden op weten.

OPDRACHT 4

drietallen/
klassikaal

Tips over kleding (extra opdracht 1)

De leerlingen bekijken het schema met tips over het omgaan met kleding en beantwoorden daar vragen over. Staan er in de tips woorden die de leerlingen niet goed kennen of die ze moeilijk

vinden? Dan kunnen ze die opzoeken in het woordenboek. Wijs hen daarvoor op de uitleg over het gebruik van het woordenboek.

Antwoorden: Zie **antwoorden** achteraan deze handleiding.

OPDRACHT 5

drietallen/
klassikaal

Uitdrukkingen over kleding (extra opdracht 2)

De leerlingen bespreken samen enkele uitdrukkingen over kleding. Wat betekenen ze? Ze verbinden vervolgens elke uitdrukking met de juiste betekenis.

Antwoorden: Zie **antwoorden** achteraan deze handleiding.

OPDRACHT 6

drietallen/
klassikaal

Een poster maken (extra opdracht 3)

Bespreek de opdracht. De leerlingen gaan in groepjes een poster maken over de afdeling ReShare van het Leger des Heils. Op de poster moet duidelijk worden wat het Leger des Heils is en doet, wat ReShare is en doet, hoe je kleding bij ReShare terecht kan komen, wie er bij de ReShare Stores kopen, waar je de kledingcontainer van ReShare kunt vinden en waarom het goed is om kleding bij de ReShare Stores te kopen.

Laat de groepjes na afloop hun poster presenteren aan de hele klas. Bespreek ook na hoe deze opdracht is verlopen. Geef de posters een plaats in de school.

Deel je ervaringen met deze les

De afdeling *ReShare van het Leger des Heils* is heel benieuwd naar je ervaringen met deze les. Dus heb je feedback (positief, maar negatief mag uiteraard ook) en/of heb je leuke foto's van bijvoorbeeld de posters of kinderen die werken aan de les? Mail die dan naar actie@reshare.nl.

Werkblad Actief Lezen

Groepje van: _____

Leesdoel: Na het lezen van de tekst weet ik _____

Aantekeningen bij de stukjes

Noteer hieronder belangrijke informatie, onbekende woorden en eigen vragen. Schrijf ook de antwoorden van de sleutelvragen op.

Inleiding

Antwoord op sleutelvraag 1: _____

Fast fashion

Antwoord op sleutelvraag 2: _____

Mens en milieu

Antwoord op sleutelvraag 3: _____

Hergebruiken en minder kopen

Antwoord op sleutelvraag 4: _____

Hoeveel kleding heb je nodig?

Antwoord op sleutelvraag 5: _____

ReShare

Antwoord op sleutelvraag 6: _____

Na het lezen

Antwoord op sleutelvraag 7: _____

Antwoorden

OPDRACHT 1 Sleutelvragen

Tijdens het lezen	
Inleiding	1. Welk probleem is er in Chili en Ghana? <i>Daar liggen grote bergen oude kleren. Die kleren zijn daar gedumpt.</i>
Fast fashion	2. Wat is <i>fast fashion</i> en wat is het probleem van <i>fast fashion</i> ? <i>Fast fashion is wegwerpmode. Fast fashion is heel goedkoop. Daarom kopen mensen het graag en vaak. Maar de kwaliteit is vaak slecht, waardoor de kleding niet lang meegaat en mensen de kleren snel weggoaien.</i>
Mens en milieu	3. Wegwerpmode is heel schadelijk voor mensen en het milieu. Waarom is dat zo? Noem vier redenen. <i>1. Er is heel veel water nodig om kleren te maken. 2. Kledingfabrieken vervuilen de lucht en gebruiken veel energie. 3. Als de weggegoaide kleren worden verbrand, komen er giftige kleurstoffen vrij die in de kleren zitten. 4. Kleren die gedumpt zijn, blijven liggen en het duurt heel lang voor ze vergaan.</i>
Hergebruiken en minder kopen	4. Hoe kun je er zelf voor zorgen dat er niet te veel kleren worden weggegooid? Noem minstens drie dingen. <i>1. weinig of geen kleding meer kopen, 2. iets aan je kleding veranderen, 3. je kleding met iemand ruilen, 4. je kleding in een kledingcontainer gooien en opnieuw laten gebruiken, 5. kleding van goede kwaliteit kopen</i>
Hoeveel kleding heb je nodig?	5. Waar moeten kopers van kleding over nadenken en waarom? <i>Ze moeten beseffen dat ze vaak al genoeg kleren hebben en ze moeten niet zoveel kleren kopen en weggoaien. Want makers van kleding gaan niet minder kleding maken, omdat zij geld willen verdienen.</i>
ReShare	6. De laatste zinnen van de tekst zijn: Dus koop je kleding in deze winkels? Dan draag je bij aan een beter milieu én je helpt er mensen mee. Wat betekent de laatste zin? <i>In de ReShare Stores wordt tweedehands kleding verkocht. Het kopen van tweedehands kleding is goed voor het milieu, omdat je dan kleding hergebruikt en er geen nieuwe kleding hoeft te worden gemaakt. Het geld dat je betaalt voor deze kleding gaat naar het Leger des Heils. Dat is een organisatie die mensen helpt. Dus met het geld help je mensen.</i>
Na het lezen	
7. Je hebt nu de tekst gelezen. Aan welke dingen denk jij de volgende keer als je kleding mag kopen? Leg je antwoord uit. <i>Eigen antwoord.</i>	

OPDRACHT 2

Probleem:
Wegwerpmode wordt gedumpt.

Hoe komt dat? En wat gebeurt er dan?

Wegwerpmode is goedkoop.

↓
___ Mensen kopen veel kleding. ___

↓
___ Mensen gooien veel kleding weg. ___

↓
Veel kleren komen bij het afval terecht of worden verbrand.

↓
___ Deze dingen zijn heel slecht voor mensen en het milieu. _____

Oplossingen:

- ___ Koop heel weinig of geen kleren meer. _____

- ___ Verander iets aan je kleding of ruil je kleding. _

- _____ Laat je kleding hergebruiken. _____

- Koop alleen kleren die je vaak zult dragen.

OPDRACHT 4

1. A. over het kopen van kleding en hoe je daarbij rekening houdt met het milieu
2. B. in het stukje **Hergebruiken en minder kopen**
3. C. in een kledingcontainer van het Leger des Heils
4. A. Tip 1, 2 en 3 in het bovenste vak zijn het beste voor het milieu. Dat zie je, omdat er drie sterren bij staan. Bij de andere vakken staan minder sterren.

OPDRACHT 5

